

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва
Мукачівський державний університет
Одеський національний технологічний університет
Одеський державний аграрний університет
Центральноукраїнський національний технічний університет
Zentrum Ukrainischer Forscher: innen, Vienna/Austria

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ: ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з
міжнародною участю
15 жовтня 2024*

Умань – 2024

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету садівництва (протокол № 2 від 15.10.2024)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Осіпова А. А. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки УНУС (відповідальний редактор)

Мудрак Р. П. – доктор економічних наук, професор кафедри економіки УНУС (заступник відповідального редактора)

Смолій Л. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки УНУС (відповідальний секретар)

Черничко Т. В. – завідувач кафедри економіки та фінансів, доктор економічних наук, професор Мукачівського державного університету

Лагодієнко В. В. – завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, доктор економічних наук, професор Одеського національного технологічного університету

Мацієвич Т. О. – в.о. декана факультету економіки та управління Одеського державного аграрного університету, кандидат економічних наук, доцент

В'юник О. В. – кандидат економічних наук, професор, кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету

Андрусак Н. О. – доктор економічних наук, професор, Zentrum Ukrainischer Forscher: innen, Vienna/Austria

Ревуцька А. О. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки УНУС

Фротер О. С. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки УНУС

Костюк В. С. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки УНУС

Непочатенко З. В. – викладач кафедри економіки УНУС

Автори вміщених матеріалів несуть відповідальність за достовірність поданої інформації.

Сталий розвиток економіки: тренди та перспективи: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 15 жовтня 2024. Кафедра економіки УНУС. Умань. 2024. 313 с.

Збірник містить доповіді науковців, представлені на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сталий розвиток економіки: тренди та перспективи», яка відбулася 15 жовтня 2024 року в м. Умань.

У матеріалах розглядаються актуальні питання сталого розвитку економіки в умовах ринкових відносин. Видання буде корисним аспірантам, викладачам, науковим співробітникам і фахівцям, які працюють у сфері сталого розвитку економіки.

©Уманський національний університет садівництва, 2024

НЕМЧЕНКО Т. А., КАЛІНКА О. Б. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ ТА СТАЛОСТІ БІЗНЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС	100
ОСПИВА Л. В., ДУЛІНА К. П. ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	103
МАРЧЕНКО Р. В. ВПЛИВ КЛЮЧОВИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ У КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ	106
ЦИМБАЛ Н. В., НАЙДА А. В. ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	109
ШИКІНА Н. А., ПЕТКОВА К. М. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗОЛОВОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	115
ВІКОЛ А. С. РОЛЬ І МІСЦЕ ДЕРЖАВИ В ЕФЕКТИВНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ ЕКОНОМІКИ	118
ОМЕЛЬЧЕНКО В. О. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	120
КРУТАС Б. О. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	123
СЕКЦІЯ 3. СТАН І ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	126
МАЛЬОВАНІЙ М. І., ОРЛОВ І. О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	126
ЧЕРНИЧКО Т. В., ЧОРІЙ Ю. Ю. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ	129
ЮЗЬКІВ Я. М., ОХРІМЕНКО А. Г. ІНВЕСТУВАННЯ В ГОТЕЛЬ: АНАЛІЗ РИЗИКІВ ТА ОЧІКУВАНОЇ ВІДДАЧІ	132
ФРОТЕР О. С. РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ: КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ	135
БАРАБАШ Л. В. АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	137
БОРОВИК П. М., УДОВЕНКО І. О., КИСЕЛЬОВ Ю. О., РУДИЙ Р. М., ШЕМЯКІН М. В. НАСЛІДКИ ПІДВИЩЕННЯ АКЦИЗІВ НА ПАЛЬНЕ ДЛЯ РИНКУ ГЕОДЕЗИЧНО-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	139
ГОЛУБ В. В. МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	142

ГРАБЕК Я. А. ДОДАНА ВАРТІСТЬ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ: ДИНАМІКА ТА КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ	145
ЛЕНЧУК А. С., ШУТЯК І. А. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ	147
МІСЮКЕВИЧ Т. М., ГОНЧАРЕНКО І. В. ПРОГРАМНИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	150
ГРИНЬКО Я. В. МОДЕЛІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	153
САХІБОВ О. Р., ЗАМЛИНСЬКИЙ В. А. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ	156
НЕРОСНАТЕНКО Z. SOCIAL AND ECONOMIC CONSEQUENCES OF POPULATION AGEING FOR THE UKRAINIAN ECONOMY	159
АНТУФ'ЄВ Т. В., БУРБЕЛА А. Л. ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ДЕФЦИТУ ТА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	161
БУГАЄВА М. В. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	164
КОЗИК І. М. СИСТЕМА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	167
РОСОЛА У. В., РОСОЛА А. П. АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	169
КОСТИЮК В. С., ЧЕПКИЙ Є. С. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА МЕТОДИ ЙОГО ОЦІНКИ	171
ЧЕПКИЙ Є. С. ІНВЕСТИЦІЇ В РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	174
ПОЛЮХОВИЧ В. А. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	178
ПОНОМАРЬОВА Е. П., ОХРИМЕНКО А. Г. ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ ТА ТУРИЗМУ	181
РЕВУЦЬКА А. О., СВИЩЕНКО М. С. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ В УКРАЇНІ	184
РЕВУЦЬКА А. О., ТЕСЛЮК Я. П. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	187
ХМАРА О. С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	190
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В ГЛОБАЛЬНОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	193
НЕТРЕБА І. О. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ КРИЗИ	193

Осіпова Л. В.

к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

Дуліна К. П.

здобувач

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Монетарна політика є одним із ключових інструментів макроекономічної стабілізації, особливо в умовах криз [2]. Після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році українська економіка зазнала значних потрясінь, включаючи різке зростання інфляції, спад ВВП, валютні коливання та підвищення ризиків банківської нестабільності. У відповідь НБУ запровадив низку заходів для мінімізації негативних наслідків і запобігання фінансовій катастрофі.

Одним із перших рішень НБУ стало впровадження фіксованого обмінного курсу гривні до долара США на рівні 36,57 грн/дол. [1, с. 9]. Це рішення мало на меті стабілізувати валютний ринок, запобігти масовим спекуляціям на валютному ринку та стримати девальваційні очікування населення. У короткостроковій перспективі цей захід дозволив утримати курс гривні, зменшити відтік капіталу і запобігти паніці на ринку [2, с. 18]. Валютні інтервенції НБУ виявилися ефективними на початковому етапі, але їх підтримка вимагала значних валютних резервів. Зменшення валютних резервів у процесі підтримки фіксованого курсу обмежило можливості НБУ продовжувати цю стратегію у довгостроковій перспективі (рис. 1). У разі виснаження валютних резервів країна може опинитися перед дилемою вибору між поступовою девальвацією та значним фінансовим навантаженням на державу.

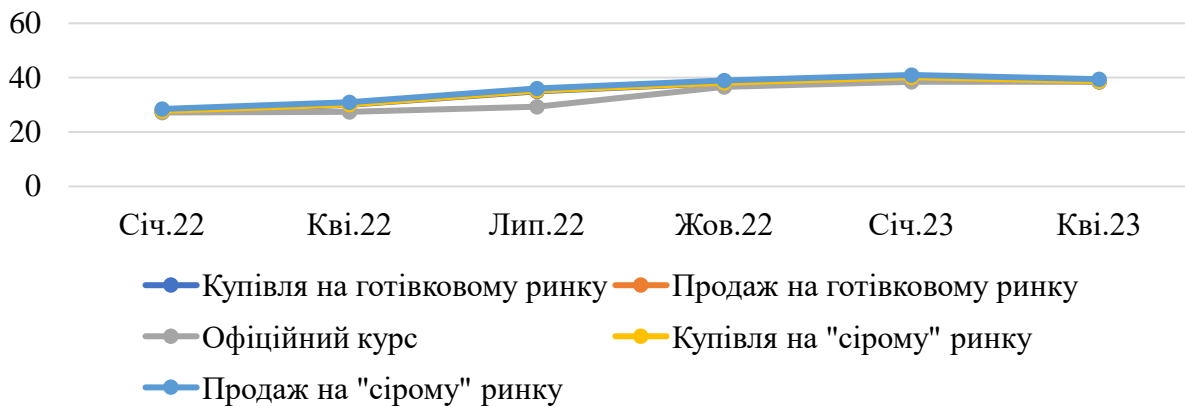

Рис. 1. Динаміка обмінного курсу, грн/дол.*

* побудовано авторами на основі [1]

Така динаміка зростання офіційного курсу гривні до долара США протягом 2022-2023 років послабило можливості регулятора продовжувати підтримувати фіксований курс гривні, що в довгостроковій перспективі загрожує фінансовими навантаженнями та поступовою девальвацією національної валюти.

Поряд із фіксованим курсом, важливою складовою монетарної політики в умовах воєнного стану стало підвищення облікової ставки. У червні 2022 року НБУ підвищив облікову ставку до 25%, що мало на меті стримати інфляцію, яка зростала через шоківі фактори, пов'язані з війною, зокрема, зруйновану інфраструктуру, падіння виробництва та порушення логістичних ланцюгів (рис.2). З 2020 по 2021 роки облікова ставка НБУ зростала поступово під впливом інфляційних тисків від пандемії COVID-19. У 2022 році ставка різко зросла до 25% і трималась на цьому рівні протягом 2023 року, що підвищило дохідність ОВДП і стримало інфляцію. Однак, у довгостроковій перспективі такі високі ставки можуть обмежити економічне зростання через зниження доступності кредитів та інвестицій.

Підвищення облікової ставки в умовах значного дефіциту державного бюджету та стрімкого зростання цін на імпортні товари дало змогу тимчасово стримати зростання інфляції та забезпечити стабільність національної валюти. Зростання облікової ставки призвело до підвищення вартості кредитування для

бізнесу та громадян, що в умовах війни, коли економічна активність значно знижена, зробило кредитні ресурси менш доступними [2, с. 20].

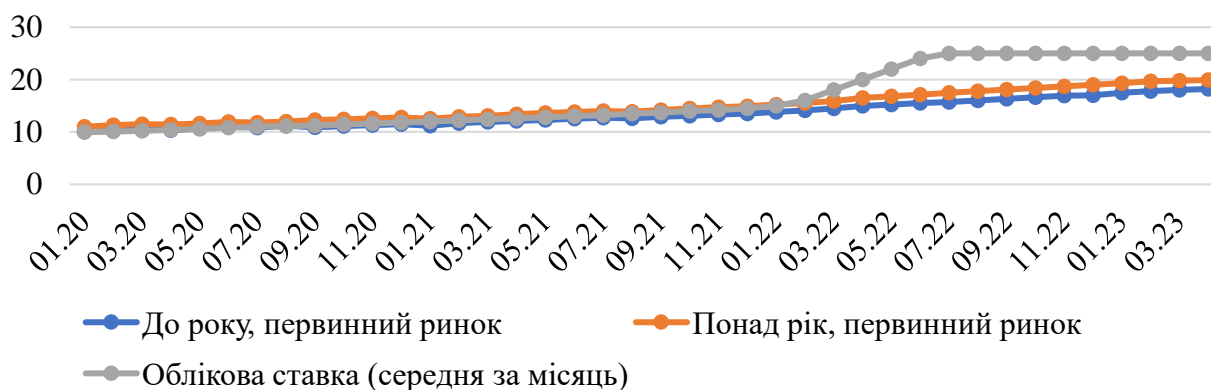

Рис. 2. Дохідність гривневих ОВДП, %*

*побудовано авторами на основі [1]

Це, в свою чергу, негативно вплинуло на інвестиційну діяльність та розвиток малого і середнього бізнесу, що є важливими чинниками економічного зростання в кризових умовах.

Таким чином, використання монетарних інструментів в умовах воєнного стану було необхідним і дієвим у короткостроковій перспективі, але мало обмеження у довгостроковій. Фіксований курс стабілізував валютний ринок, але навантажив резерви, а підвищення облікової ставки стримало інфляцію, водночас обмеживши кредитування та економічну активність. Ці заходи стабілізували фінансовий сектор України під час війни, але потребують коригувань для зменшення довгострокових ризиків.

Список використаних джерел

1. Лепушинський В. Роль монетарної політики під час війни та в післявоєнному відновленні. Національний банк України : веб-сайт. 27 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Volodymyr_Lepushynskyi_Role_monetary_policy_in_wartime_and_post-war_recovery_pr_2023-05-12.pdf?v4 (дата звернення : 07.10.2024)
2. Петрик О. Політика національного банку України під час війни. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2022. Т.4 № 46. С. 15-23.

Марченко Р. В.

*здобувач вищої освіти другого рівня
Центральноукраїнський національний технічний університет*

ВПЛИВ КЛЮЧОВИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ У КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасна Україна стикається з безпрецедентними викликами у сфері публічного управління у контексті умов воєнного стану. Державні установи на всіх рівнях повинні забезпечити стабільне управління та комунікацію з громадянами, водночас підтримуючи свій імідж і ділову репутацію. Це особливо важливо в умовах соціальної напруги та потреби в залученні міжнародної підтримки. Результати опитування громадської думки доводять, що під час війни формування довіри до органів державної влади стає критичним фактором для забезпечення ефективного управління та надання соціальних послуг [1]. Це підтверджує той факт, що питання формування позитивного іміджу та ділової репутації державних установ в теперішній час набувають особливої значущості. За результатами опитування протягом 2023 року довіра в суспільстві до місцевих рад знизилася з 58% до 44%, до голів громад - з 63% до 48%. Вражає той факт, що на початку 2024 року довіра вперше просіла нижче рівня 2021 року [2].

Варто підкреслити, що репутація є не лише засобом підвищення довіри до влади, але й важливим інструментом ефективного управління та залучення інвестицій у регіон. Згідно з дослідженням, позитивний імідж впливає на рівень задоволення населення, ефективність впровадження реформ та розвиток співпраці з бізнесом і громадськими організаціями.

Метою дослідження є виявлення ключових чинників, що впливають на формування іміджу та ділової репутації державної установи в умовах воєнного стану, а також аналіз засобів та інструментів, які допомагають зберегти або покращити репутацію державних органів на територіальному рівні.

Імідж та репутація публічних органів управління є предметом досліджень не лише науковців-теоретиків, але й практиків-державних службовців. Більшість

дослідників сходяться на думці, що формування репутації державних установ базується на трьох ключових елементах: прозорості, взаємодії з громадськістю та якості управлінських рішень [3; 4]. Аналіз впливу воєнних умов на публічне управління вніс незначні корективи в цей перелік і зазначив, що ключовими чинниками формування позитивного іміджу під час війни є оперативність прийняття рішень, прозорість дій та своєчасна інформаційна підтримка громадян. Крім того, зростання ролі соціальних медіа, як важливого каналу для підтримки позитивного іміджу в сучасних умовах підкреслює важливість комунікації через новітні цифрові платформи, які забезпечують оперативне інформування громадськості про діяльність державних установ [5].

Характеристика ключових чинників формування іміджу та ділової репутації державної установи представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Чинники впливу на формування іміджу та ділової репутації державної установи*

Чинник впливу	Характеристика
Прозорість дій	Відкритість інформації про діяльність державних установ, доступність даних
Оперативність прийняття рішень	Швидкість реагування на виклики, зокрема в кризових умовах
Цифровізація комунікацій	Використання новітніх цифрових платформ для інформування та залучення громадян
Надійність соціальних послуг	Забезпечення безперебійного надання адміністративних та соціальних послуг
Залучення громадськості	Взаємодія з місцевими громадами, можливість участі громадян у процесі ухвалення рішень
Інформаційна підтримка	Оперативне інформування громадськості про дії та рішення органів влади
Адаптивність до змін	Здатність установ швидко адаптуватися до нових умов та викликів
Міжнародна підтримка та комунікація	Співпраця з міжнародними партнерами, використання міжнародного досвіду

* складено автором з використанням [1; 3; 5]

Формування позитивного іміджу та ділової репутації державної установи є